

E-demokratia Euroopan unionin mahdollisuutena

Kansakunnan yleistä valistusfilosofi Jean-Jacques Rousseau tarkoittamassa mielessä on tunnetusti hankala ja jopa mystinen käsite. Yleistä ei vain tiivistä nykyisten kansalaisten yhteistä näkemystä kehityksen suunnasta, vaan ottaa myös huomioon tulevien sukupolvien näkemykset ja tarpeet.

Useiden kansakuntien muodostamassa Euroopan unionissa minkäänlaisen yleistahdon tavoittaminen on ymmärrettävästi vielä työläämpää. Kuitenkin Euroopan unioni on niin hauras rakennelma että yhtäältä demokratia on ehdoton edellytys ja toisaalta myös jatkuva tavoite.

EU:ssa uusia elektronisia sovelluksia demokratian edistämiseksi otettaisiin mieluummin käyttöön. Kaikki tietävät Euroopan unionin kärsivän demokratiavajeesta. Lisäksi EU-kansalaisten äänestysvilkkaukset Euroopan parlamentin vaaleissa monissa EU-maissa on pienentynyt jatkuvasti. Nämä seikat ovat herättäneet aiheellista huolta poliittisissa päättäjissä.

E-demokratia –hankkeiden tavoitteet ovat kunnianhimoisia: kansalaisten osallistumisen lisääminen ja erityisesti nuorten, liikuntaesteisten, maahanmuuttajien ja sosiaalisesti syrjäytyneiden ihmisten vaikutusmahdollisuuksien ja osallistumisen tukeminen. Jos tarkastellaan erilaisia Euroopan unionin alueella käynnissä olevia e-demokratia -suunnitelmia tai -hankkeita, voidaan tehdä seuraava jako:

1. Nykyisiä vaaleja kehitetään siten, että annetaan mahdollisuus äänestää erilaisten teknisten apuvälineiden kuten verkossa olevien tietokoneiden tai matkapuhelimien avulla nykyisissä tai nykyisenkaltaisissa vaaleissa. Tällöin tavoiteltaisiin äänestysaktiivisuuden nousua sillä keinolla, että äänestäminen tehtäisiin helpoksi hyödyntämällä tietoverkkoja tai matkapuhelimia.

2. Tietoverkkoja ja teknisiä apuvälineitä voidaan hyödyntää myös kokonaan uusilla tavoilla. Tällöin voitaisiin vaikkapa kartoittaa erilaisten kysymyssarjojen avulla kansalaisten mielipiteitä päätöksenteon pohjaksi. Kysymyksiin voisi vastata verkon kautta. Teknisesti on kohtalaisen helppoa saada kartoitetuksi suuren joukon kansalaisten mielipiteitä laittamalla verkkoon erilaisia kysymyksiä tai kysymyspattereita.

3. Verkkoon kehittyä sosiaalisen kanssakäymisen virtuaalinen poliittinen tila. Päätöksentekoa edeltäisi virtuaalisessa tilassa laaja keskustelu, jolloin päätökset muodostuvat käydyn debatin perusteella parhaiten argumentoidusta esityksestä.

Voivatko mahdollisesti yhteisöllisiin traditioihin perustavat poliittiset virtaukset tuoda jotain olennaisesti uutta tähän keskusteluun e-demokratiasta? Omalla tavallaan yhteisöllinen traditio jo toteutuu esim. Alueiden komitean ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työssä, joissa eurooppalaisten alueiden ja kansalaisjärjestöt ovat edustettuina.

On sanottava, että Euroopan unioni on kautta historiansa viritellyt keskustelua kansalaisyhteiskunnan kanssa mm. Euroopan komission julkaisemien vihreiden ja valkoisten kirjojen avulla, joiden tarkoituksena on rohkaista kansalaisia ja kansalaisjärjestöjä osallistumaan keskusteluun aloiteltaessa uusia lainsäädäntöhankkeita.

Tämänkaltaisen ajattelun sovelluksia on ollut löydettävissä Euroopan unionista, jolloin tarjotaan sekä yksittäisille kansalaisille keskustelupalstoja että kansalaisyhteiskunnan organisaatioille ja poliittisille toimijoille mahdollisuutta mielipiteen ilmaukseen verkon välityksellä. EU pyrkii saamaan yhä useammat kansalaiset osallistumaan integraation tulevaisuudesta käytävään keskusteluun ja sitä kautta päätöksentekoon. Tämä tapahtuu useimmiten verkossa olevien keskustelupalstojen avulla (esim. ”Sinun äänesi Euroopassa” tai ”Eurooppalainen kansalaiskeskustelu”).

Rainer Salosensaari
EU-tallekirjasto